

Jiří Cvetler

(1902 – 1991)

V roce 1946 byl povolán na Právnickou fakultu Masarykovy univerzity Jiří Cvetler. Nastoupil po nacisty zavražděném profesoru Janu Vážném a nahradit tohoto věhlasného romanistu nebyl úkol nikterak snadný. Jiří Cvetler však k jeho splnění měl ty nejlepší předpoklady. Přišel do Brna jako erudovaný odborník na římské právo s širokým přehledem o vývoji práva orientálního a antického, kontinentálního a anglosaského a se svým vědeckým koníčkem – papyrologií.

Jiří Cvetler se narodil 4. února 1902 v Praze. V letech 1912 – 1920 studoval na gymnáziu v Praze – Královských Vinohradech, později pojmenovaném do dr. Edvardu Benešovi, a poté na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po vystudování fakulty a účasti na seminářích římského práva profesorů Leopolda Heyrovského a Josefa Vančury a papyrologických cvičení tehdejšího docenta Otakara Sommera a získání doktorátu (18. prosince 1924) odešel do právní praxe. Tuto vykonával nejprve u znalce autorského práva dra Lövenbacha. Od prosince 1929 byl činný jako advokát a od prosince 1941 byl ve službách firmy Vacuum Oil Company a.s., kde byl v roce 1945 jmenován syndikem a členem ředitelství.

Vedle právní praxe pěstoval svůj talent a předpoklady pro vědeckou a pedagogickou práci. Svůj původní zájem o římské právo rozšířil o celou antiku, papyrologii a byzantistiku. V letech 1931 – 1932 studoval na filozofické fakultě v Mnichově u papyrologa Leopolda Wengera v Ústavu pro papyrologii a antické právní dějiny, v roce 1932 pak na Právnické fakultě v Římě u věhlasného romanisty Salvatora Riccobona. Svou pedagogickou činnost zahájil na Státní škole archivní v Praze v roce 1932 a působil zde prakticky až do roku 1946. Ve stejné době působil pedagogicky na Právnické fakultě Karlovy Univerzity, kde se v roce 1935 habilitoval prací „*Danio in a zápůjčka v právu ptolemajského Egypta*“. Jako soukromý docent zde pak přednášel – pochopitelně s přerušením v době zavření českých vysokých škol – až do roku 1946.

Již v této době se Jiří Cvetler zúčastnil mezinárodních papyrologických kongresů v Mnichově v roce 1933 a ve Florencii roku 1935, kde proslovil přednášku o tzv. zálohách v rolnictví ptolemajského Egypta. Podnikl také studijní cesty do Holandska (1935), do Řecka a na Krétu (1936) a v roce do jižní Itálie a na Sicílii (1937). K poznání římských památek mu sloužila rovněž dřívější cesta do Španělska roku 1930, případně i jeho první cesty do Francie (1924) a Anglie (1925).

Když Jiří Cvetler v roce 1946 přišel do Brna, pustil se zde do vědecké a pedagogické práce s jemu přísloušnou chutí a elánem. Opět podnikal studijní cesty, jimiž obnovil válkou přerušené styky v odborných kruzích (vycestoval nejprve v roce 1946 do Francie a Švýcarska; o rok později do Itálie). V Právníku v roce 1946 uveřejnil pod názvem „*Anglosaské právnictví a my*“ referát o přednášce profesora Blease s přehledem nejnovějších publikací o anglosaském právu. Do posledního čísla Vědecké ročenky brněnské právnické fakulty v následujícím roce přispěl statí „*O ústavní záruky národního vzrůstu*“, obsahující i návrh znění příslušného ustanovení a jeho zdůvodnění, a napsal také nekrology o svém předchůdci prof. JUDr. Janu Vážném do Sborníku věd právních a státních a do Českého časopisu historického.

Tato jeho aktivita byla přerušena zrušením brněnské právnické fakulty v roce 1950. Od roku 1952 přešel spolu s některými kolegy do Slovanského ústavu ČSAV v Brně, kde se jeho vědecký zájem soustředil na studium bulharských a polských dějin, středověké byzantologie a balkanistiky. Z tohoto období pochází řada prací publikovaných jak monograficky, tak časopisecky, a to doma i v zahraničí, zejména v Polsku. Z tohoto období stojí za připomenutí především *Český a slovenský podíl na budování bulharského státu* (Slovanské historické studie 1966), *Češi a Slováci v minulosti*, *Konstantin Jureček – byzantinologue* či práce *The Authorship of the Novel on the Reform of Legal Education at Constantinople*, vydaná v Polsku v roce 1957.

Později rozšířil svůj vědecký zájem na novější dějiny Bulharska se zaměřením na zdůraznění podílu českých právníků při budování bulharského státu a jeho správního a justičního aparátu. V roce 1963 odešel do důchodu, ve vědecké práci však pokračoval s nezměněnou intenzitou.

Po znovuoobnovení brněnské právnické fakulty byl Jiří Cvetler v roce 1969 jmenován profesorem obecných dějin státu a práva, zejména práva římského a vedoucím katedry státu a práva. S vitalitou jemu vlastní se ujal úkolu vybudovat katedru a položit pevné pedagogické základy předmětu dějin státu a práva a římského práva a navázat na vědeckou tradici a rozvíjet bádání v oboru dějin státu a práva.

V roce 1971 odešel znovu do důchodu, již podruhé, ale opět to neznamenalo snížení jeho aktivity. Zůstal externím pracovníkem katedry dějin státu a práva a od roku 1973 byl činný v kabinetu balkanistiky a hungaristiky katedry historie a etnografie zemí střední, východní a jihovýchodní Evropy na Filozofické fakultě brněnské univerzity. V osmdesátých letech minulého století se podílel mimo jiné na vydání bibliografie československé hungaristiky a balkanistiky.

Jiří Cvetler byl autorem či spoluautorem řady učebních pomůcek z oboru římského práva, antického práva, dějin orientálních států, vývoje státu a práva Byzance a dějin státu a práva v Bulharsku. Z okruhu této problematiky publikoval též řadu vědeckých či populárně vědeckých statí. Rozsáhlá byla i jeho recenzní a informační činnost. Jeho vystoupení z oboru papyrologie, archeologie, právní či obecné historie na různých mezinárodních kongresech, symposiích i konferencích měla vždy patřičný ohlas. V zahraničí se mu dostalo i formálního uznání, když se stal dopisujícím členem Institut du Droit romain v Paříži a členem Association internationale de papyrologues v Bruselu.

Jiří Cvetler se ovšem neorientoval jen na své úzce odborné zájmy, ale byl osobností renesančního formátu. Zajímal se o krásnou literaturu a výtvarné umění a obdiv si zasloužil také jeho jazykové znalosti. Zemřel v Brně 16. září 1991.

Prameny:

Archív MU v Brně

SCHELLE, K. – KNOZ, T.: *Bibliografie prof. JUDr. Jiřího Cvetlera*. In: Římské právo a jeho odkaz v současném právu (Sborník z vědecké konference věnované prof. JUDr. Janu Vážnému). Brno, Masarykova univerzita 1992, s. 56 - 58. (ISBN 80-210-499-1)

SCHELLE, K. – VLČEK, E. – KNOZ, T.: *Život a dílo prof. JUDr. Jiřího Cvetlera*. Právnícké sešity, č. 36. Brno, Masarykova univerzita 1993, 9 s. (ISBN 80-210-0675-7)

SCHELLE, K.: Prof. JUDr. Jiří Cvetler. In: *Universitas*, 39, 2007, č. 2, s. 68 – 69. (ISSN 1211-3384)

VLČEK, E.: Prof. JUDr. Jiří Cvetler – pokračovatel prof. Vážného. In: *Římské právo a jeho odkaz v současném právu (Sborník z vědecké konference věnované prof. JUDr. Janu Vážnému)*. Brno, Masarykova univerzita 1992, s. 54 – 56. (ISBN 80-210-499-1)